

گزارشی از شرایط بد شهرستان جوشقان قالی و کوه‌های کرکس

کرکس در حال موت

آزاده باقری

خبرنگار

«اینجا جوشقان قالی، بهشتی در دامان کرکس کوه استوار، منطقه‌ای بکر و سخاوتمند که با جور آدمی در حال تخریب است.» این یکی از جمله‌هایی است که گروهی از جوانان جوشقانی، یکی از شهرهای کاشان؛ شهر قالی، گل و گلاب نوشته و در شبکه‌های اجتماعی منتشر کرده. شهری که به دلیل داشتن منابع بسیار در دل کوه‌های سال‌هاست مورد بهره‌برداری بی‌رویه قرار گرفته به طوری که دیگر محیط‌زیست این منطقه از کشور را در معرض خطر قرار داده. آلودگی هوا، گرد و غبار، از بین رفتن چشم‌انداز شهری، نابودی مراتع دامی، کوچ اجباری حیوانات، از بین رفتن رشته کوه کرکس، افزایش میزان نخاله‌ها، خطر بروز سیل و... از جمله اتفاقاتی است که دست به دست هم داده تا دیگر این منطقه بیلاقی خوش آب و هوا زیبایی‌اش را به فراموشی بسپارد. برای همین است که این روزها تعدادی از جوانان جوشقانی که نگران محیط‌زیست و منابع باارزش شهرستان هستند، پوشش‌هایی راه انداخته‌اند تا به این وسیله صدای خود را به گوش مسئولان برسانند. پوشش مردمی «جوانان عدالتخواه شهر جوشقان قالی» با هشتک‌های «حفظ زیبایی‌های طبیعت»، «حفاظت محیط‌زیست»، «کرکس را دریابید»، «صیانت از طبیعت بکر جوشقان»، «کاوش باید برود» و... این روزها در فضاهای مجازی در حال چرخیدن است تا از این طریق جلوی استخراج‌های بی‌رویه از این طبیعت زیبا گرفته شود. مهدی گلشن، جوان ۲۸ ساله‌ای است که با تلاش دیگر جوانان جوشقانی سعی دارند این پوشش را به جریان بیندازند تا از این طریق بتوانند از میزان چنین خرابی‌هایی که به محیط‌زیست شهرستان وارد شده کم کنند.

بیکاری در شهری ثروتمند موج می‌زند

به همین منظور هم جمعی از جوانان جوشقانی با راه‌اندازی پوششی که از حدود دو ماه پیش راه‌اندازی شد در تلاش هستند تا چنین روندی متوقف شود: چند وقتی می‌شود که به صورت جسته و گریخته اعتراضاتی در این زمینه صورت می‌گیرد؛ اما از آنجا که به صورت منسجم نبود بخشی از جوانان تصمیم گرفتند اعتراضات را به ساماندهی کنند. گلشن انتقاد می‌کند در این ۲۰ سال منابع بسیاری از این شهر استخراج شده است بدون آن که کمکی به آبادانی، پیشرفت، توسعه صنعت و سرمایه‌گذاری در این منطقه شود؛ «باوجود آن که این منطقه بسیار غنی است؛ اما جوانان این شهر به دلیل نبود کار از بیکاری رنج می‌برند. این شهر از نظر اشتغال و صنعت بسیار عقب است و تمام سنگ‌هایی که از این منطقه استخراج می‌شود چه داخل کشور چه صادرات خام‌فروشی می‌شود. این یعنی آن که هیچ ارزش افزوده‌ای نه تنها برای مردم جوشقان که برای کشور هم ندارد.» مهدی گلشن از جوان‌هایی است که به دلیل نبود شغل و با آن که مهندس مکانیک است مجبور به مهاجرت شده و در حال حاضر در اصفهان و در یک شرکت خودروسازی مشغول به کار است. او درباره جرقه شروع این پوشش می‌گوید: «ما یک گروه تلگرامی با عنوان «شهیدان» داشتیم که تقریباً هزار نفر از همشهری‌هایمان در آن عضو هستند و در آنجا مباحث گوناگونی در این زمینه مطرح شد. یکی از این موارد توافقی بود که در سال ۸۲ مطرح شد. در این توافق قرار بود هر تن سنگی که استخراج می‌شود ۳۰۰ تومان به شهرداری جوشقان تعلق بگیرد تا خود مموری باشد برای سرمایه‌گذاری در این شهر

مهدی گلشن می‌گوید این پوشش برای آن راه افتاده تا مردم این شهر بتوانند به حق‌شان برسند. شهری که از توابع کاشان است و نزدیک به ۵۰۰۰ نفر جمعیت دارد. این شهر که قالی‌های بداهه‌بافی‌اش معروف است این روزها از بیکاری، وجود گرد و غبار در شهرش و از بین رفتن رشته کوه‌شان به نام «کرکس» و کوه «کمرتیره» رنج می‌برد. مهدی می‌گوید: رشته کوه‌های کرکس غنی از معادن سنگ‌های زینتی و ساختمانی است که از حدود ۲۰ سال پیش منابعش توسط شرکتی به صورت بی‌رویه در حال استخراج است. او به این نکته اشاره می‌کند از زمانی که بحث خصوصی‌سازی به میان آمد، برداشت بی‌رویه سنگ از این معادن بیشتر شده که این اتفاق باعث تخریب بخش زیادی از محیط‌زیست‌شان هم شده است؛ طبیعت زیبای جوشقان وجهه تاریخی دارد؛ اما برداشت‌های بی‌رویه باعث شده تا مردم از وجود گرد و غبار نتوانند نفس بکشند و دیگر خبری از آب و هوای خوش در این منطقه که طی سال‌ها گردشگران بسیاری را جذب می‌کرد، نیست.

گلشن با انتقاد از اقدام اخیر که صورت گرفته شده ادامه می‌دهد: متأسفانه در حال حاضر این شرکت پروانه بهره‌برداری از محدوده شهری و چشم‌انداز شهری صادر کرده و مدعی است که این محدوده نیز جزو ۴۰ کیلومتر مربعی است که ۲۰ سال پیش در مزایده در اختیار گرفتند. اتفاقی که موجب شد اصالت، فرهنگ، گردشگری، آب و هوای بیلاقی، کشاورزی، دامپروری و... تحت تاثیر قرار گیرد.

که به عنوان مثال بسیاری از قوچ‌های این منطقه از محل زندگی خود کوچ کرده‌اند.» او مبلغ جریمه‌ای را که بابت رعایت نکردن قوانین محیط‌زیستی در نظر گرفته شده است، مبلغ قابل توجهی ندانسته تا مانع فعالیت‌های غیرقانونی متخلفان شود؛ «متأسفانه باوجود قانون محیط‌زیست در صورت تخلف، تذکر می‌دهد و در صورت بی‌توجهی به تذکر، جریمه‌ای برای آنها بریده می‌شود که نهایت ۵۰ تا صد میلیون تومان است که در برابر اکتشافات و بهره‌برداری‌هایی که انجام می‌دهند مبلغ اندکی است.»

گلشن همچنین خطر سیلاب در این منطقه را بسیار بالا می‌داند چون جاده‌هایی که در دو طرف شیب کوه ساخته و پس از بهره‌برداری و انجام فعالیت‌ها رها می‌شود سیل خیز است؛ «علاوه بر ایجاد سیل که فرسایش خاک را منجر می‌شود در این منطقه مراتع را نیز از بین می‌برد که باعث آسیب به دامداران می‌شود.»

مهدی گلشن به همراه اعضا و همراهان این پوشش امیدوارند در صورت رسانه‌ای شدن چنین اتفاق ناگواری در منطقه زندگی‌شان بتوانند مانع این فرآیند از بین بردن طبیعت و محیط‌زیست شهرستان شود. اتفاقی که دیگر کمر رشته کوه کرکس را خم کرده و برای همین امیدوارند به مرحله نابودی نرسیده است کسی به فریاد آن برسد.

و ایجاد اشتغالی که متأسفانه تا به امروز عملی نشده. طوری که طی محاسبات صورت گرفته شده که مورد تایید چند نفر از حسابرسان دیوان عدالت اداری نیز قرار دارد؛ حداقل نزدیک به ۱۵ میلیارد و ۴۰۰ میلیون تومان برآورد معوقات شده که این مبلغ برای شهر کوچکی مانند جوشقان مبلغ قابل توجهی است که اگر طی این سال‌ها به شهرداری پرداخت می‌شد شاید شرایط این شهر بهتر از آنچه هست بود و بسیاری از مشکلاتی که با آن مواجه‌ایم شاید دیگر وجود نداشت.»

کسی به داد محیط‌زیست جوشقان نمی‌رسد

در معرض خطر قرار داشتن محیط‌زیست منطقه جوشقان نیز موضوع مهمی است که گلشن به آن نیز اشاره می‌کند و معتقد است اگر روند بی‌رویه استخراج ادامه پیدا کند قطعاً محیط‌زیست جوشقان با این همه قدمت و تاریخچه از بین خواهد رفت؛ «قانون معادن یک پیوست محیط‌زیستی دارد که بهره‌برداران ملزم به رعایت آن هستند. از جمله این قوانین باطله‌برداری معادن در ایران است. این کار به هیچ عنوان انجام نمی‌گیرد و به همین دلیل باعث شده فضا کاملاً نازیبا شود و محیط زندگی جانورانی را که در منطقه شکار ممنوع قرار دارند در معرض خطر قرار داده طوری

